చిచ్చుబుడ్డి

భూషయ్యగారి రెండంతస్తుల మేడముందు బుస్సున లేచింది పెద్ద చిచ్చుబుడ్డి.

అది వెలిగించిన భూషయ్యగారి పెద్దకూతురు రాధ ఒక్కసారి వెనక్కు వచ్చి నిల్చుంది. చిచ్చుబుడ్డి పైకి ఉవ్వెత్తున లేచిన వెలుగు పూలు అనేక రంగుల్ని విరజిమ్ము తున్నాయ్.

మేడ పిట్టగోడలమీదా, గూళ్ళలోనూ పెట్టిన ప్రమిద దీపాలు వెలవెల పోతున్నాయి. ఆ వెలుగులో అక్కడ ఉన్నవారి కళ్ళు పచ్చగా, నీలంగా, తెల్లగా, ఎర్రగా కన్పిస్తున్నాయి. చిచ్చుబుడ్డి ఆరిపోయింది.

ఆనాటి అమావాస్య చీకటి భూషయ్యగారి ఇంటిముందు నుంచి పారిపోయి, ఎదురుగా ప్రహరీ గోడకు చేరబడి కూర్చుని ఉన్న పోచయ్య కళ్ళల్లో దాక్కుంది.

పోచయ్య చూస్తున్నాడు-కాకరపువ్వొత్తి వెలిగించి దూరంగా పట్టుకొని, పక్కన నిల్చుని చూస్తున్న భర్తతో ఏదో అని కిలకిల నవ్వుతున్న భూషయ్యగారి పెద్దకూతుర్ని చూశాడు. ముత్యాల మతాబా వెలిగించి ఆ వెలుగులో మతాబాలా సంతోషంతో వెలిగిపోతున్న భూషయ్యగారి రెండో పిల్లను చూశాడు. పువ్వొత్తి కాలుస్తున్న మూడో దాన్ని, అవుట్ పేలుస్తున్న అల్లుణ్ణీ, తూటా తిప్పుతున్న పెద్దకొడుకునీ, సిసింద్రీలు కాలు స్తున్న రెండో కొడుకునీ మార్చి మార్చి చూశాడు పోచయ్య. చంటిదాన్ని చంకన వేసు కొని, దబ్బనానికి తెల్ల మతాబా గుచ్చి కాలుస్తున్న భూషయ్యగారి భార్య భ్రమరాంబనూ చూశాడు.

భూషయ్య వాలుకుర్చీలో కూర్చుని చేబ్రోలు పుగాకు చుట్ట కాలుస్తున్నాడు. తన సంతానాన్ని చూసుకొని మురిసిపోతున్నాడు.

దూరంగా భూషయ్యగారి చిన్న జీతగాడు, దమ్ము పట్టిన తాటాకు టపాకాయల్ని కాల్చడానికి సతమతమైపోతున్నాడు.

దీపాలతో అలంకరించబడిన భూషయ్యగారి భవనం దేదీప్యమానంగా వెలుగు తోంది. తనచుట్టూ ఆవరించుకుని మింగేయబోతున్న చీకటిని దీపాల వెలుగు తరిమేసింది.

ఆ వెలుగులో-దొడ్లో వున్న కొత్తగా అర్రు చేసిన కోడెదూడలూ, నడికారు గిత్తల జత, పాడి ఆవులూ, గేదెలూ, దూడలూ, మతాబాల కాంతుల్లో వెలిగిపోతున్న భవనాన్ని మోరలు పైకెత్తుకొని చూస్తున్నాయి. చీకట్లో మిలమిలలాడే వాటి కళ్ళు వెలుగులో తెల్లగా, కాంతిహీనంగా కన్పిస్తున్నాయి. ఆ వెలుగుకూ, మోతలకూ భయపడిపోయిన భూషయ్యగారి

బొచ్చుకుక్క మెల్లా ఇంట్లో అరుస్తూ పరుగులు తీస్తున్నది.

పోచయ్య నరసిమ్మను చూస్తున్నాడు. అతని కళ్ళు చెమ్మగిల్లాయి. తలకు చుట్టుకున్న తువాలు లాగి కళ్ళు తుడుచుకున్నాడు. భూషయ్యగారి అల్లుడు భార్యను అవుట్ పేల్చ దానికి ముందుకు రమ్మంటున్నాడు. రాధ రెండడుగులు ముందుకు వేసి "నాకు భయం బాబూ!" అంటూ వెళ్ళి గడపలో పై మెట్టుమీద నిల్చుంది.

పట్టుచీరల బరబరల్లో ఆడపిల్లల కిలకిలలు కలసిపోతున్నాయ్. కప్పగంతుల చిటపటలకు చిన్నపిల్లలు కుప్పిగంతులు వేస్తున్నారు. మధ్యమధ్య పెద్దవాళ్ళు పిల్లల్ని జాగ్రత్త అంటూ హెచ్చరిస్తున్నారు.

ఆరోజు షావుకారు భూషయ్యగారి ఇంటిముందు ఆనందం పందిరి వేసింది. సంతోషం పొంగిపొర్లింది. ఉత్సాహం పరుగులు తీస్తోంది.

మతాబుల వెలుగుల్లో, చిచ్చుబుడ్ల కాంతుల్లో, టపాసుల మెరుపుల్లో-తన సంతానాన్ని, దొడ్లో ఉన్న పశు సంపదనూ, రెండు అంతస్తుల మేడనూ, చీకటి కొట్టంలోవున్న ధాన్యపు రాసుల్ని, ఇనప్పెట్లో మూలుగుతున్న కరెన్సీ నోటుల్ని, ఇనుప భోషాణంలో ఉన్న కుదువ నగకట్టునూ - మనసుతోనే చూసుకుంటూ భూషయ్య సంతృప్తిగా చుట్టపొగ వదులుతున్నాడు.

భూషయ్యగారు నిర్మించుకొన్న స్వర్గానికీ, సంపదకూ, కాపలా కాస్తున్న, ఆ ఎత్తయిన ప్రహరీగోడల తాలూకు చీకటి నీడలు ఉత్తరం పక్కన ఉన్న తుమ్మల బీడును ఆవరించినై.

ఆ ప్రహరీ గోడకు చేరబడి కూర్చుని వున్న పోచయ్య గుండెల్ని చీల్చుకుంటూ ఏదో మూలుగు బయటపడటానికి ప్రయత్నిస్తోంది. భూషయ్యగారితో పోల్చిచూస్తే పోచయ్య ఒక చీమ లేక దోమగా కన్పిస్తాడు. మేడపైకి ఎక్కి చూస్తే తుమ్మలబీడులో ఉన్న అతని గుడిసె కోళ్ళగూడులా కన్పిస్తుంది.

భూషయ్య పని చేయించుకునేవాడు-పోచయ్య పని చేసేవాడు. భూషయ్య భోగభాగ్యాలు అనుభవించడానికి పుడితే, పోచయ్య అతని సంపదను పెంచడానికే పుట్టాడనీ- వీరిద్దరి మధ్య వున్న సంబంధాన్ని- వాళ్ళు బతుకుతున్న సమాజం-సాంఘిక వ్యవస్థ నిర్ణయించింది. కర్మ సిద్ధాంతాన్ని బోధించింది.

"నాన్నా! ఆ చిచ్చుబుడ్డిని నేను వెలిగిస్తాను" అన్నాడు భూషయ్యగారి రెండో కొడుకు గారాలు కుడుస్తూ.

అంతవరకూ మోకాళ్ళ మధ్య తల ఇరికించుకొని కూర్చున్న పోచయ్య చివ్వున తలెత్తి చూశాడు. అతని లోతుకు పీక్కుపోయిన కనుగుంటల్లో నీరు నిలిచింది. లోపల ఏదో కదిలింది. కనుగుంటలనుంచి పొంగి పోచయ్య ఎండిపోయిన చెంపలమీదుగా కిందకు జారి గుండెను తడుపుతున్నది. గుండెలో ఏదో కస్సున దిగినట్లు విలవిల లాడిపోయాడు.

పోచయ్య మనసు కాలప్రవాహం ఓ సంవత్సరం వెనక్కుపోయింది.

✿ ✿ ✿

సరిగ్గా సంవత్సరం క్రితం-ఇదే రోజు- దీపావళి రోజు పోచయ్య కొడుకు యాదగిరి చాలా ఉత్సాహంగా ఉన్నాడు. చిన్నబ్బాయి తాలూకు చినిగిపోయిన ఒక నిక్కరు భూషయ్య భార్య యాదగిరికి ఇచ్చింది. అది తొడుక్కుని, తండ్రి కుట్టించిన షర్టు వేసుకున్నాడు.

ఆరోజు వాడిని చూసి పోచయ్య మురిసిపోయాడు. అంత సంతోషంలో పోచయ్యకు సుబ్బి గుర్తొచ్చి కంట నీరు పెట్టుకున్నాడు. దానికి కొడుకు అచ్చట ముచ్చట చూసుకొనే అదృష్టం లేనందుకు బాధపడ్డాడు. సుబ్బి వాణ్ణి కని ఏడోనాడు కన్ను మూసింది. పసిగుడ్డు బాధ్యత అతని చేతుల్లో పెట్టి వెళ్ళిపోయింది.

యాదగిరి పన్నెండేళ్ళు పోచయ్య గుండెలమీద, అతని ప్రాణాల్లో ప్రాణంగా పెరిగాడు.

గూడెంవాళ్ళు పట్నంపోయి ఫాక్టరీలో పని చేసుకుందాం అన్నారు. చాలామంది వెళ్ళిపోయారు. పోచయ్య మాత్రం భూషయ్యగారి కొలువు వదలడానికి ఇష్టపడలేదు. సుబ్బి భూషయ్యగారింట్లోనే పనిచేసేది. వాళ్ళ కాళ్ళదగ్గిర పడిఉంటేనే తన కొడుక్కు ఇంత ఆసరా దొరుకుతుందని భావించాడు పోచయ్య.

యాదగిరి ఎనిమిదేళ్ళ వయసునుంచే భూషయ్యగారింట్లో చిన్నచిన్న పనులు చెయ్యసాగాడు. పన్నెండు ఏళ్ళు నిండాయి.

చీకటితో లేచి చీపురు తీసుకుంటే చద్దిబువ్వ తాగేవేళదాకా ఊడుస్తూనే ఉండేవాడు. గొడ్ల సావిడి శుభ్రం చేసేవాడు. సద్ది అన్నం తిని, దొరసానమ్మ కట్టిచ్చిన వేడి అన్నం మూట భుజాన వేసుకొని గొడ్లను తోలుకొని వెళ్ళేవాడు. మధ్యాహ్నం గొడ్లను చెర్లోకి తోలి, చెట్టుకింద కూర్చుని అన్నం మూట విప్పేవాడు. గొడ్డుకారం పచ్చడితో ముద్దలుచేసి ఉసిళ్ళు తోలుతూ తినేవాడు. సాయంకాలం ఇంటికి రాగానే భూషయ్యగారి పిల్లలు తలొక పని పురమాయించేవారు.

అందరి భోజనాలు అయాక భ్రమరాంబ యాదగిరిని గిన్నె కడుక్కోమని చెప్పేది. వాడు అరగంటకు ముందే గిన్నె కడుక్కొని, పచ్చగడ్డి మోపుమీద కూర్చుని ఖాళీగిన్నెలోకి చూస్తూ కునికిపాట్లు పడేవాడు. నిద్రమత్తులో ఉన్న వాడి జిహ్వాకు రుచి తెలిసేది కాదు.

గిన్నె కడిగి గొడ్ల సావిట్లో ఓ మూల బోర్లించి వరిగడ్డిమీద గోనెసంచి పరచుకొని, తండ్రి మొలపంచ ముసుగు బిగించి నిద్రలోకి జారిపోయేవాడు. బాగా పొద్దుపోయివచ్చి పోచయ్య కొడుకు పక్కనే పడుకొనేవాడు. తండ్రి దగ్గరగా ఒదిగి వెచ్చగా పడుకున్న యాదగిరికి ఒకోసారి మెలకువ వచ్చేది. మెల్లగా లేచి వెళ్తున్న తండ్రిని చూసి "అయ్యా! ఎక్కడికే ఇంత సీకట్లోకి?" అనేవాడు.

ఉత్తరపు పొలం అరక్కు వెళుతున్నాననో, దక్షిణ పొలానికి ఎరువు తోలుకెళ్ళాలనో, పొగ తోటకు నీళ్ళు పోయ్యాలనో, నారుమడికి నీరు కట్టబోతున్నాననో చెప్పేవాడు పోచయ్య.

యాదగిరికి మళ్ళీ కునుకు పట్టగానే భ్రమరాంబ వాణ్ణి నిద్రలేపేది. దొరసానమ్మగారి కేకకు తృళ్ళిపడి బిళ్ళంగోడులా లేచి చీపురుకట్ట తీసుకొనేవాడు.

చద్ది అన్నం తిన్నాక, గొడ్లను విడిచి పొలం తోలుకెళ్ళటం, సందెచీకటివేళ గొడ్లను మళ్లేసుకొని ఇంటికి చేరటం, రాత్రి బాగా పొద్దుపోయిందాకా చిన్నపనీ, పెద్దపనీ చెయ్యడం, కునికిపాట్లు పడుతూ ఇంత తిని వరిగడ్డి వెచ్చదనంలో నిద్రపోవడం, తెల్లవారుజామున నాలుగు గంటలకే ఆ లంకంత ఇల్లు చిమ్మడానికి చీపురు చేతిలోకి తీసుకోవడం- ఇదీ భూస్వామి భూషయ్యగారింట్లో పన్నెండేళ్ళ యాదగిరి దైనందిన కార్యక్రమం. వాడిమీద కొండంత ఆశపెట్టుకొని పోచయ్య భూషయ్యగారి పనిలో రెక్కలు ముక్కలు చేసుకొంటూ గడుపుకొచ్చాడు.

పండగ నాలుగురోజులుందనగానే తండ్రిని మందు సామాను కొనమని మారాము చేశాడు. పోచయ్య పండుగరోజు సాయంకాలం ఓ పాతిక తాటాకు టపాకాయలు కొని ఇచ్చాడు. భూషయ్యగారు తన పిల్లలకు తెచ్చిన మందు సామాన్లలో ఒకటో రెండో యాదగిరికి ఇస్తాడని పోచయ్యకు తెలుసు. అయినా తన సంతృప్తికోసం రెండు రోజులు పుగాకు కాడ కొనకుండా తాటాకు టపాకాయలు కొన్నాడు.

అయ్య తెచ్చిన టపాకాయలు లాగు జేబులో పెట్టుకుని ఉత్సాహంతో గంతులు వేశాడు. అప్పుడొకటి, అప్పుడొకటి సాయంత్రం ఆరునుంచే టపటప మోగించసాగాడు.

చీకటి పడింది.

భూషయ్యగారి దివ్యభవనం దీపాలతో వెలిగిపోతున్నది. అతని పిల్లలు మందు సామాగ్రి కాలుస్తున్నారు. యాదగిరి చిన్నబ్బాయి, చిన్నమ్మాయి పక్కనే చేరి, మతాబులు కాలుస్తుంటే వాళ్ళకు ఉత్సాహాన్నిస్తూ, తనే కాలుస్తున్నట్టు ఆనందపడిపోతున్నాడు.

విష్ణుచక్రం తిరుగుతుంటే వాడి కళ్ళుకూడా ఆనందంతో అలాగే తిరిగేవి. పువ్వొత్తులు కాలుస్తుంటే 'భలే! భలేగా కాలుతుంది బుల్లి అమ్మాయిగోరూ!' అంటున్నాడు.

పోచయ్య దూరంగా కూర్చుని కొడుకు గంతులు చూస్తూ సంతృప్తిగా నవ్వుకుంటున్నాడు.

"నాన్నోయ్! యాటంబాంబు కాల్చబోతున్నాను" అంటూ భూషయ్యగారి పెద్దబ్బాయి దానికి భయం భయంగా నిప్పు అంటించి దూరంగా పరుగెత్తుకొచ్చి నిల్చున్నాడు. యాదగిరి రెండు చేతులతో చెవులు మూసుకొని కుతూహలంగా చూస్తున్నాడు. చెవులమీద వున్న చేతుల్ని మధ్య మధ్య తీస్తున్నాడు.

ఎంతసేపటికి ఆటంబాబు పేలలేదు.

ఆటంబాంబు దగ్గరకు వెళ్ళబోతున్న పెద్ద కొడుకుని "ఒరేయ్! నువ్వెళ్ళకు" అని చెయ్యిపట్టుకొని వెనక్కు లాగింది భ్రమరాంబ.

"ఒరేయ్ యాదా! నువ్వెళ్ళి చూడరా!" అన్నాడు ఈజీఛైర్లో కూర్చొని చుట్ట కాలుస్తూ భూషయ్య.

యాదగిరి ఒక్క గంతులో దాని దగ్గరకు వెళ్ళి ముఖం వంచి ఊదబోయాడు–

"ఢాం!" భూషయ్యగారి మేడ ప్రతిధ్వనించింది.

యాదగిరి కెవ్వున కేకవేసి విరుచుకుని పడిపోయాడు. పేలిపోయిన బాంబు తాలూకు పెంకులూ, ముక్కలూ చెల్లాచెదురూ పడిఉన్నాయ్. యాదగిరి జేబులోనుంచి మిగిలిన తాటాకు టపాకాయలు తొంగి చూస్తున్నాయి.

అందరూ యాదగిరి చుట్టూ చేరారు.

కోడెకు ఉలవలు పెడుతున్న పోచయ్య ఒక్కసారిగా పరుగుతీశాడు. పిచ్చిగా అరుస్తూ స్పృహ తప్పి పడివున్న కొడుకును రెండు చేతులతో తీసుకున్నాడు. భూషయ్య గారు డాక్టర్ను పిలిపించారు. యాదగిరి కనురెప్పలు కాలిపోయాయి. ముఖం అంతా బొబ్బలతో భయంకరంగా ఉన్నది. మూడు రోజులు యాదగిరి మూసిన కన్నెరక్కుండా పడి ఉన్నాడు. నిద్రాహారాలు మాని పోచయ్య కొడుకునే కనిపెట్టుకొని కూర్చున్నాడు. యాదగిరికి కొంచెం స్పృహ వచ్చినప్పుడల్లా "అయ్యా! నా టపాకాయలు ఏవే?" అని అడిగేవాడు కళ్ళు తెరవకుండానే.

యజమానురాలి ఓదార్పులు, డాక్టరు మందులూ పోచయ్య గుండె మంటను ఆర్పలేకపోయాయి. నాలుగో రోజు యాదగిరి పన్నెండేళ్ళ వయసులోనే జీవితాన్ని విడిచి వెళ్ళిపోయాడు. పోచయ్య గుండెలోని ఆ ఒక్క దీపం ఆరిపోయింది. అతని చేతుల్లోనే కొడుకు శాశ్వతంగా కళ్ళు మూశాడు.

పోచయ్య భూషయ్యగారి ఇంటిని వదిలేసి వెళ్ళిపోవాలనుకున్నాడు. కాని వెళ్ళలేకపోయాడు. తన కొడుకు తిరిగిన చోటు అది. ఒకప్పుడు తన బిడ్డ భవిష్యత్తు గురించి అక్కడే ఎన్నో కలలు కన్నాడు.

పోచయ్యను యజమానీ, అతని భార్యా సానుభూతితో ఆదరించారు.

యాదగిరి తిరిగిన ఆ నేల, వాడు ఊడ్చి ఎత్తిన ఆ ఇల్లు, వాడు పడుకొన్న చోటు. వాడు అన్నం తిన్న గిన్నె, గొడ్లను కాయటానికి ఉపయోగించిన చిన్న కర్ర-చూస్తుంటే పోచయ్యకు కళ్ళల్లో కొడుకు తిరుగుతున్నట్టే అనిపించేది.

యాదగిరి పోయాక, ఒక సంవత్సరం-పన్నెండు నెలల-మూడువందల అరవై రోజులు-ఎలా గడిచాయో పోచయ్యకే తెలియాలి! ఈ రోజులన్నీ ఎంత చీకట్లో గడిపాడో వెలుగు ఆరిపోయిన అతని కళ్ళకే తెలియాలి! యంత్రంలా అన్ని పనులూ చేసుకుపోతూనే ఉన్నాడు.

భూషయ్యగారు ఈ ఒక్క సంవత్సరంలోనే మరో ఐదెకరాల మాగాణి, రెండెకరాల గరువు కొన్నాడు. అతని భార్య మరో పిల్లను కన్నది. దానికిప్పుడు ఆరు నెలలు.

యాదగిరి స్థానాన్ని నరసిమ్మ ఆక్రమించాడు. నరసిమ్మకు పదమూడో ఏడు నిండబోతున్నది.

ఇప్పుడు నరసిమ్మ భూషయ్యగారి చిన్న జీతగాడు.

✿ ✿ ✿

"ఒరేయ్ చిన్నోడా నువ్వాగరా!" చిచ్చుబుడ్డి దగ్గరకు వెళ్ళబోతున్న చిన్న కొడుకుని వారించింది భ్రమరాంబ.

"ఒరేయ్ నరిసిగా, అదేందో నువ్వు చూడరా!" నోటిలో ఉన్న చుట్టను తీసి చిన్నజీతగాడితో అన్నాడు యజమాని భూషయ్య.

అంతే! నరసిమ్మ చేతులో కాలక ఇబ్బంది పెడుతున్న తాటాకు టపాకాయల్ని దూరంగా విసిరికొట్టాడు. తను చిచ్చుబుడ్డి వెలిగించబోతున్నాడు. ఉత్సాహంగా జారి పోతున్న లాగును గుంజుకుంటూ, రయ్యిన చిచ్చుబుడ్డి దగ్గరకు వచ్చి చిచ్చుబుడ్డి ముందు కూర్చున్నాడు.

పోచయ్య అంతకంటే వేగంగా అక్కడికి వచ్చాడు. చిచ్చుబుడ్డి మీదకు వంగి ఊదబోతున్న నరసిమ్మను ఒక్క తోపు తోసి తను కూర్చున్నాడు.

"పోచయ్యా! నువ్వూరుకో, నువ్వూరుకో! పెద్దాడివి నువ్వేం అవస్థ పడతావ్?" భ్రమరాంబ మాటలు పూర్తి కాలేదు ఇంకా.

పోచయ్య చిచ్చుబుడ్డిమీద ముఖం పెట్టి గట్టిగా ఊదాడు.

బుస్సున లేచింది చిచ్చుబుడ్డి!

ఆ మంటల్లో, నిప్పుల వర్షంలో, పోచయ్య కళ్ళు అగ్నిగోళాల్లా ఓసారి మెరిసి మూసుకుపోయినై.

ఆ చిచ్చు మంటల్లో పోచయ్య బట్టలతోపాటు శరీరం భగ్గుమన్నది.

సంవత్సరం కాలంగా పోచయ్య గుండెల్లో ఆరకుండా దహిస్తున్న ఆ మంట ఆరిపోయింది.

అతని గుండె చిచ్చు శాశ్వతంగా ఆరిపోయింది.

భూషయ్యగారి దివ్య భవనంమీద నేలకు ఒరిగిపోతున్న పోచయ్య భౌతిక దేహం తాలూకు నీడలు వ్యాపించాయి.

(1981 'ఆంధ్రజ్యోతి' దీపావళి ప్రత్యేక సంచిక)